

Економічний потенціал енергозбереження на підприємствах житлово-комунального господарства

Бережна А.Ю., Регіональне відділення Фонду державного майна України по Полтавській області

Одним із пріоритетних напрямків реформування житлово-комунального господарства є проведення ефективної енергозберігаючої політики. Це обумовлено тим, що загальний потенціал енергозбереження в житлово-комунальному господарстві оцінюється в 15-18% від обсягу споживання первинних енергоресурсів. Такі висновки були зроблені при розробці комплексної державної програми енергозбереження на підставі енергетичних коефіцієнтів корисної дії енергоємних виробничих процесів, а також таких показників ефективності, як коефіцієнт корисного використання палива й енергії, розрахункових даних нерациональних витрат енергоресурсів у порівнянні з рівнем енергоефективності у зарубіжних країнах.

Висока енергоємність вітчизняної продукції, в тому числі енергоємність житлово-комунальних послуг є наслідком суттєвого технологічного відставання більшості галузей економіки від рівня розвинутих країн, незадовільної галузевої структури національної економіки, негативного впливу „тіньового” сектора, зокрема, імпортно-експортних операцій, що об’єктивно обмежує конкурентоспроможність національного виробництва і лягає важким тягарем на економіку – особливо за умов її зовнішньої енергетичної залежності. На відміну від промислово розвинутих країн, де енергозбереження є елементом економічної та екологічної доцільності, для України – це питання виживання в ринкових умовах та входження в європейські та світові ринки. Для цього підлягає розв’язанню проблема збалансованого платоспроможного попиту як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках, а також диверсифікації імпорту паливно-енергетичних ресурсів.

Низька енергоефективність стала одним з основних чинників кризових явищ в економіці житлово-комунального господарства. На протязі 90-х років у структурі витрат житлово-комунальних підприємств майже в п’ять разів зросла вартісна складова енергоресурсів, сягнувши 53-71% загальних матеріальних витрат.

Хоча з 2000 року в житлово-комунальному секторі економіки спостерігалось певне зменшення споживання первинних паливно-енергетичних ресурсів, проте, слід зазначити, що з 2003 р. темпи зниження енергоємності сповільнилися в зв’язку з тим, що в найбільш енергоємних підгалузях, – теплопостачання, водопостачання і водовідведення, а

також у житловому господарстві динаміка зниження енергоємності зазнала негативних змін, обумовлених недопустимо високим ступенем фізичного зносу основних фондів (65-70%), та відповідним підвищенням питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів на ряд життєво необхідних видів комунальних послуг.

Фактор енергозбереження є одним із визначальних для енергетичної стратегії України. Від його рівня залежить ефективне функціонування національної економіки. Загальновідомо, що капітальні вкладення в енергозберігаючі технології вдвічі-утричі швидше окупаються і дають більший економічний ефект, ніж створення нових потужностей у паливно-енергетичному комплексі.

Отже, в контексті загальнодержавної проблеми економії енергоресурсів надзвичайно актуальним напрямком реформування діяльності житлово-комунальних підприємств є задеклароване енергозбереження. Очевидно, що суттєві результати по енергозбереженню кожне підприємство може досягти на основі розробки і реалізації своїх комплексних стратегічних програм на 10-20 років. При цьому в основу таких програм необхідно покласти визначення економічного потенціалу енергозбереження.

Слід зазначити, що розробка методики визначення скорочення видатків на оплату енергоресурсів є непростотою, але необхідною справою для оцінки потенційних можливостей заощадження електроенергії та палива. Ця методика повинна включати інструктивні вказівки щодо технічних засобів одержання інформації про повну приєднану потужність енергоприймачів та про максимум споживаної потужності, з'ясування розмірів добових і сезонних коливань навантаження, одержання характеристик графіків навантаження. Окремо слід звернути увагу на коефіцієнти потужності устаткування, систему оплати за енергопостачання, умови господарських договорів, обмеження та штрафні санкції за їх порушення. Необхідно мати інформацію про вже вжиті на об'єкті заходи і покращання коефіцієнта потужності.

Корисною й необхідною є також інформація про те, яку частину електроенергії споживають окремі групи електроприймачів: електродвигуни, освітлення, опалення, технологічні процеси тощо. Внаслідок опрацювання облікової і фінансової документації об'єктів має бути одержана така інформація: загальна вартість енергоресурсів, що споживає об'єкт (тут важливо не забути про водопостачання і пов'язані з ним видатки); розподіл видатків між видами палива; сезонні зміни споживання палива; інформація про ціни, про систему тарифів. Ця інформація дає картину поточної ситуації на об'єкти і дозволяє виділити пріоритетні області, де заходи з енергозбереження повинні бути впро-

ваджені в першу чергу. Чим більше споживання енергії та її вартість, тим більший економічний потенціал енергозбереження мають підприємства і тим більше часу варто витратити на експертну оцінку можливих шляхів заощадження.